

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
معاونت بهداشتی

دستورالعمل اجرایی آموزش سلامت در فضای مجازی

معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند

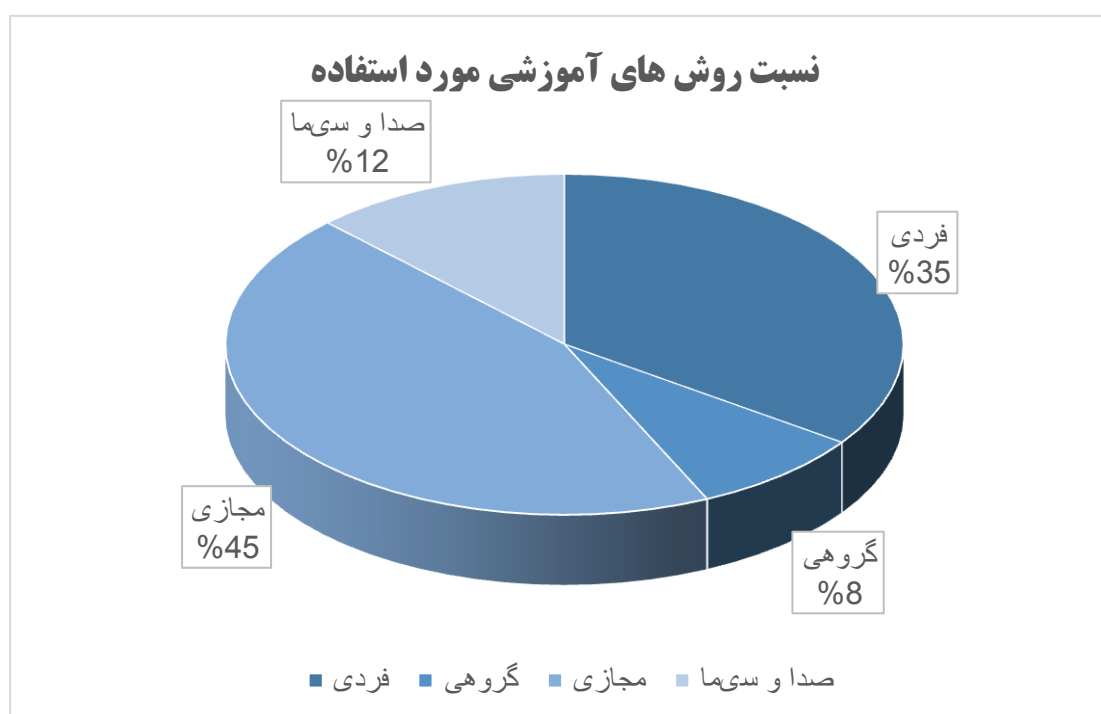
گروه آموزش و ارتقای سلامت

پاییز ۹۹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمه

در پی شیوع بیماری کووید ۱۹ و به دلیل تاکید بر رعایت شیوه نامه‌های بهداشتی در واحدهای ارائه خدمت که تحت پوشش معاونت بهداشت هستند اجرای برنامه‌های آموزش سلامت دستخوش تغییر شده و اهمیت استفاده از روش‌های غیرحضوری از جمله فضاهای مجازی بیش از پیش برجسته شده است. طبق آمارهای کشوری، ۴۵ درصد آموزش‌های حوزه سلامت در سه ماه اول سال ۹۹ در کشور، از طریق فضای مجازی بوده و سهم سایر روش‌های آموزشی به شرح زیر اعلام شده است.

با این پیش‌گفت این دستورالعمل به منظور تحقق بند ۱ و ۱۱ سیاست‌های کلی سلامت مبنی بر «آگاه‌سازی مردم از حقوق و مسؤولیت‌های اجتماعی خود و استفاده از ظرفیت محیط‌های آرایه مراقبت‌های سلامت برای رشد معنویت و اخلاق اسلامی در جامعه و افزایش آگاهی، مسؤولیت پذیری، توانمندی و مشارکت ساختارمند و فعالانه فرد، خانواده و جامعه در تأمین، حفظ و ارتقای سلامت با استفاده از ظرفیت نهادها و سازمان‌های فرهنگی، آموزشی و رسانه‌های کشور» و تسری مراقبت‌های بهداشتی در خانه، محل کار و تحصیل در شرایط کرونا تدوین شده است.

واژه نامه

بهورز:

فردی است با مدرک تحصیلی دیپلم که پس از طی دوره‌های آموزشی تعریف شده به کارمند بهداشتی چندپیشه به نام «بهورز» تبدیل می‌شود و در مناطق روستایی در محل خانه بهداشت به کار گرفته می‌شود.

مراقب سلامت:

فردی است با مدرک تحصیلی کاردانی یا کارشناسی در رشته‌های بهداشت خانواده؛ بهداشت عمومی؛ پرستاری؛ مامایی و مبارزه با بیماری‌ها (در مورد مردان) دارد که پس از طی دوره‌های آموزشی تعریف شده به کاردان/ کارشناس چندپیشه به نام «مراقب سلامت خانواده» تبدیل می‌شود و در پایگاه سلامت به کار گرفته می‌شود.

سفیر سلامت خانواده:

عضوی از اعضای خانواده است که حداقل ۸ کلاس سواد خواندن و نوشتن دارد و به صورت داوطلبانه مسئولیت انتقال مطالب آموخته شده در حوزه سلامت و مراقبت فعال از سلامت خود، اعضای خانواده و جامعه را به عهده دارد.

رابط سلامت محله:

سفیر سلامت فعال و خوشنام در محله که پس از گذراندن دوره های آموزشی ۱۵ تا ۲۰ خانواده را تحت پوشش قرار می‌دهد و به صورت داوطلبانه در جهت ارتقای سلامت خود، خانواده و محله خود با نظام سلامت همکاری می‌کند.

پلتفرم:

هر نرم افزار یا سخت افزاری است که برای میزبانی یک اپلیکیشن یا سرویس مورد استفاده قرار می‌گیرد.

فضای مجازی:

فضای مجازی امکان بارگذاری انواع محتوای آموزشی، بررسی تعداد دانلود توسط اعضا، برگزاری آزمون، برگزاری مسابقه و صدور گواهینامه را خواهد داشت و با دو هدف می‌تواند مورد استفاده واقع شده و امکان تعامل و ارتباط مجازی تیم سلامت با جمعیت تحت پوشش را فراهم کند:

هدف ۱: اطلاع رسانی به جمعیت تحت پوشش برای استفاده از خدمات سلامت

هدف ۲: آموزش سلامت به جمعیت تحت پوشش

این فضا باید برای گروه هدف مناسب سازی شود تا از جذابیت کافی برخوردار بوده و کاربرد آسان نیز داشته باشد. از جمله موارد قابل استفاده در این فضا عبارتند از:

- ✓ سایت دفتر آموزش و ارتقای سلامت وزارت بهداشت (iec.behdasht.gov.ir) و سایت دانشگاه/ دانشکده علوم پزشکی
- ✓ صفحه‌ها و کانال‌های مجازی گروه آموزش و ارتقای سلامت دانشگاه/ دانشکده علوم پزشکی
- ✓ شبکه‌های اجتماعی مجازی اختصاصی هر پایگاه سلامت/ خانه بهداشت
- ✓ اپلیکیشن آموزشی ویژه سفیران سلامت و رابطان سلامت محله

سایر کانال‌ها:

- ✓ تلویزیون، تابلوهای آموزشی و سایر ظرفیت‌ها و امکانات پایگاه‌های سلامت/ خانه‌های بهداشت
- ✓ بروشور، پمفلت، کتابچه و (در صورت ضرورت و در حد امکان به صورت هدفمند بین گروه‌های مختلف توزیع شود).
- ✓ مشاوره و آموزش چهره به چهره فردی با رعایت شیوه‌نامه‌های بهداشتی نظیر فاصله حداقل یک و نیم متر با گیرنده خدمت و استفاده از ماسک
- ✓ تماس‌های تلفنی (ارایه مطالب آموزشی از طریق تماس‌های تلفنی، مطابق دستورالعمل‌های مربوط به گروه‌های هدف مختلف)
- ✓ برگزاری جلسات گروهی (جلسات گروهی به صورت محدود و تنها منوط به رعایت شرایط شیوه‌نامه‌های بهداشتی نظیر تعداد محدود شرکت کنندگان، رعایت فاصله گذاری فیزیکی، استفاده از ماسک و استفاده از فضای باز یا مکان مجهز به تهویه مناسب برگزار خواهد شد).

✓ صدا و سیمای استانی (مصاحبه با کارشناسان، پخش کلیپ‌های آموزشی، زیرنویس، گزارش تلویزیونی،...)

اهداف:

هدف ۱: آموزش و اطلاع رسانی به جمعیت تحت پوشش در راستای ارتقای سواد سلامت افراد

گروه هدف: کارکنان حوزه سلامت (مراقبین سلامت، کارشناسان ستادی سلامت، سفیران سلامت خانوار، رابطان سلامت محله، اعضای تشکل های مردمی، اعضای شورای شهر و روستا، نمایندگان و رابطان ادارات، شورای پیام گذاران سلامت، اعضای شورای خانه مشارکت مردم)

استراتژی ۱-۱: ظرفیت سازی

فعالیت ۱-۱-۱: تشکیل تیم های تولید محتوی، بررسی محتوی و ارسال محتوی به تیم ارزیابی، ارزشیابی

فعالیت ۱-۱-۲: ایجاد پیام رسان های متعدد به صورت رسمی و متمرکز در دانشگاه جهت نشر اطلاعات و آموزش (استفاده از بستر پیام رسان ها)

فعالیت ۱-۱-۳: استفاده از ظرفیت مشاوران تخصصی در صورت نیاز

فعالیت ۱-۱-۴: ایجاد بستر و امکانات لازم جهت تهیه محتوی های آموزشی (کلیپ، استودیو ضبط و ...)

فعالیت ۱-۱-۵: مشخص کردن شرح وظایف هر یک از تیم ها

فعالیت ۱-۱-۶: تامین زیر ساخت های استفاده از فضای مجازی در سطح دانشگاه (اینترنت- سیم کارت- تلفن همراه- حق الزحمه اعضاء بر اساس عملکرد- قرداد با بخش خصوصی و ...)

فعالیت ۱-۱-۷: ابلاغ فرایند آموزش سلامت در فضای مجازی با کلیه واحدهای تابعه

فعالیت ۸-۱-۱: تهیه برنامه زمانبندی ارائه آموزش ها در فضای آموزشی و کانالهای موجود (رسمی - غیر رسمی) به تفکیک شهرستان ها بر اساس اولویت ها و برنامه های شهرستان ها

فعالیت ۹-۱-۱: معرفی و اطلاع رسانی پیام رسان های دانشگاه در سطح جامعه از کانال های متفاوت (سایت دانشگاه ، خبرگزاری ها، پوستر، تبلیغات محیطی، رسانه های جمعی و ...)

فعالیت ۱۰-۱-۱: انجام نیازسنجی در راستای پیام ها و محتوای آموزشی

فعالیت ۱۱-۱-۱: تهیه بانک اطلاعاتی از فضاهای آموزشی و کانال های موجود (رسمی - غیر رسمی) به تفکیک شهرستان ها

فعالیت ۱۲-۱-۱: در نظر گرفتن فعالیت در رابطه با آموزش های فضای مجازی در عملکرد افراد در کلیه سطوح

فعالیت ۱۳-۱-۱: ایجاد شبکه های غیر متمرکز در سطح هر خانه بهداشت و پایگاه سلامت

استراتژی ۲-۱: هماهنگی

فعالیت ۱-۲-۱: هماهنگی روابط عمومی با اداره کل فرهنگ و ارشاد در رابطه با نشر پیام های مورد تایید از طریق فضای مجازی موجود شناسایی شده در استان، خبرگزاری ، سیاست های مربوط به اطلاع رسانی های عمومی در سطح استان و..

فعالیت ۲-۲-۱: هماهنگی با اداره کل فرهنگ و ارشاد در رابطه با استفاده از ظرفیت متخصصان و هنر مندان در تولید محتوای

فعالیت ۳-۲-۱: هماهنگی معاونت بهداشتی ،مراکز تحقیقاتی و معاونت تحقیقات در رابطه با ارزشیابی فضاهای مجازی

استراتژی ۱-۳: آموزش و توانمندسازی

فعالیت ۱-۳-۱: آموزش و توجیه کلیه اعضای تیم ها در رابطه با فرایند آموزش از طریق فضای مجازی

فعالیت ۱-۳-۲: تهیه محتوی آموزشی در رابطه با تولید پیام موثر جهت اعضای تیم ها

فعالیت ۱-۳-۳: برگزاری دوره آموزشی در رابطه با تولید و انتشار پیام با همکاری دانشکده بهداشت

فعالیت ۱-۳-۴: تهیه بانک محتوی آموزشی تولید شده

فعالیت ۱-۳-۵: تهیه بانک پیام های آموزشی تولید شده

استراتژی ۱-۴: پایش و ارزشیابی

فعالیت ۱-۴-۱: طراحی فرم گزارش گیری مربوط به ارائه آموزش ها از طریق فضای مجازی (تعداد پیام های تولید شده، تعداد پیام های ارسال شده، تعداد پیام های دیده شده، تعداد اعضای گروه تحت پوشش، تعداد کانال ها و فضای مجازی)

فعالیت ۱-۴-۲: تهیه جدول گانت ارائه آموزش ها

فعالیت ۱-۴-۳: ارزشیابی تکوینی شامل آنالیز مخاطب و پیش آزمون پیام ها

فعالیت ۱-۴-۴: بررسی جدول زمان بندی ارائه آموزش ها

فعالیت ۱-۴-۵: طراحی فرم نظر سنجی و جمع بندی نظرات اعضای کانالها و فضاهای مجازی در رابطه با کیفیت پیام های ارسالی

فعالیت ۱-۴-۶: طراحی فرم نظر سنجی و جمع بندی نظرات اعضای کانالها و فضاهای مجازی در رابطه با عناوین و موضوعات

فعالیت ۱-۴-۷: تدوین پروپوزال و بررسی تاثیر آموزش های ارائه شده از طریق فضای های مجازی با آزمون سازها

فعالیت ۱-۴-۸: طراحی فرم خودارزیابی از اعضای گروهها در رابطه با تاثیر آموزش های ارائه شده

فعالیت ۱-۴-۹: برگزاری مسابقات بین اعضای گروهها و کانالها در راستای ارزیابی محتوی ارائه شده

فعالیت ۱-۴-۱۰: تدوین پروپوزال و انجام مطالعات کیفی در رابطه با تاثیر آموزش ها از طریق فضای مجازی

فعالیت ۱-۴-۱۱: برگزاری آزمون در گروههای آموزشی مانند رابطین، سفیران و ... همراه با اهرم های تشویقی

ضمیمہ

فرم گزارش گیری آموزش های ارائه شده از طریق فضای مجازی

[illegible]

**فرایند آموزش از طریق فضای مجازی (به دو شیوه متمرکز در ستاد دانشگاه ، غیر متمرکز و آبشاری
در کل استان)**

۱. تولید محتوی توسط تیم تولید محتوی
۲. بررسی و تایید محتوی توسط تیم علمی بررسی محتوی
۳. دریافت مشاوره علمی از تیم مشاوره تخصصی (در صورت نیاز)
۴. ارسال محتوی توسط تیم ارسال محتوی (هر پیام رسان، یک نفر مسئول)
۵. ارزشیابی میزان اثر بخشی پیام ها توسط تیم ارزشیابی